

ΔΗΜΟΦΩΝ

ΚΩΔΙΚΟΣ : 6325

ΕΤΟΣ 8ο
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2007
Αρ. Τεύχους 37
ΤΡΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ
ISSN 1109-2653

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
“Ο ΔΗΜΟΦΩΝ”
www.dimofon.gr
28ης ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 3, 196 00 ΜΑΝΔΡΑ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΤΗΛ./FAX: 210 55.56.507
e-mail: dimofon@hol.gr, dimitroo@otenet.gr
ALPHA BANK Αριθμ. Λογ/συμού: 168-00-2310062292
(παρακαλούμε να στέλνετε το αντίγραφο της κατάθεσης στο fax του Συλλόγου ή ταχυδρομικώς για ενημέρωση)
“Ο ΔΗΜΟΦΩΝ” ανταλλάσσεται με όλα τα έντυπα πολιτιστικού περιεχομένου

ΔΗΜΟΦΩΝ

3 ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ

ISSN 1109-2653

ΚΩΔΙΚΟΣ: 2653

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:
ΣΥΛΛΟΓΟΣ “Ο ΔΗΜΟΦΩΝ”

ΕΚΔΟΤΗΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΟΥΛΗΣ
(Κιν.: 6973.004.411)

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
28ης ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 3
196 00, ΜΑΝΔΡΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΗΛ. / FAX: 210.55.56.507
e-mail: dimofon@hol.gr
www.dimofon.gr

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΕΓΓΡΑΦΗΣ
ΜΕΛΩΝ / ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ
ΚΟΡΟΠΟΥΛΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΚΟΡΟΒΕΣΗ ΕΛΕΝΗ
ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΜΕΛΩΝ
ΙΔΙΩΤΕΣ: 10 ΕΥΡΩ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ / ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ: 25 ΕΥΡΩ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΥΛΗΣ & ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΟΥΛΗΣ
Πρόεδρος Δ.Σ.

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΠΕΠΠΑ
(Τηλ. / Fax: 210.55.58.291)

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ
ΜΗΤΣΙΟΥ - ΤΣΙΑΜΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Τα επόνυμα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις εκείνων που τα υπογράφουν.
Επιτρέπεται η τμηματική ή ολική αναδημοσίευση άρθρων, υπό την προϋπόθεση ότι θα αναγράφεται η πηγή τους.

(Η ύλη για το τεύχος “έκλεισε” στις 30/12/2007)

Οι Έλληνες με πληγώνουν... (όχι η Ελλάδα)

Η Ελλάδα με πληγώνει... Η σύγχρονη Ελλάδα.

[Γι' αυτό και είναι νωπή η πληγή... Κι αιμορραγεί... Και με πονάει...

Και όλα δείχγουν πως εξελίσσεται σε γάγγραινα...]

Η Ελλάδα που αγαπάω... Η Ελλάδα που «την πονάω»...

[...Κι αυτό είναι που κάνει τον πόνο μου βαθύτερο...]

Η Ελλάδα με πληγώνει;

Λάθος!

Οι Έλληνες με πληγώνουν...

Οι σύγχρονοι Έλληνες. Που πάνε «από το κακό στο χειρότερο»...

Οι ίδιοι οι Έλληνες, βέβαια, εμού συμπεριλαμβανομένου, έχουν συνήθως την τάση να λένε: «Η Ελλάδα μας πληγώνει». [Η Ελλάδα. Αόριστα και αφηρημένα...] «Δεν κοιτάμε τα χάλια μας»... Ο καθένας μας! «Το κράτος. Τι κάνει το κράτος;» ακούς τους πάντες να ρωτούν [και «να βγάζουν την ουρά τους έξω από τις ευθύνες»...]

«**Μη ρωτάς τι κάνει η πατρίδα σου για σένα, αναρωτήσου τι κάνεις εσύ για την πατρίδα σου**», είχε πει ένα ξένος πολιτικός ηγέτης. Αυτή τη φράση κανείς δεν την λέει, κανείς δεν την θυμάται. Και, φοβούμαι, ελάχιστοι την νιώθουν και την κάνουν βίωμα, πράξη, τρόπο ζωής...

Λοιπόν, για πέστε μου: **Το κράτος φταίει για όλα αυτά που αναφέρω παρακάτω;** Που, σχεδόν όλα «μας προέκυψαν» [δυστυχώς, όμως, μόνο «στα ψηλά των εφημερίδων»...] εσχάτως. Ή έστω (για να σας πω την αμαρτία μου...) μετά από λίγο δικό μου ψάξιμο στην ειδησεογραφία των τελευταίων μηνών.

Οι Έλληνες με πληγώνουν, λοιπόν. Και όχι μόνο για ένα δύο λόγους και μάλιστα ασήμαντους. Κάθε άλλο μάλιστα!

A **Με πληγώνει που οι Έλληνες είναι (από) τα «μεγαλύτερα φουγάρα» διαθνώσ.** Νομίζω πως βρισκόμαστε στην δεύτερη ή τρίτη θέση, παγκοσμίως, αλλά με... προοπτικές ανόδου (Δυστυχώς...) Αντιγράφω από πρόσφατο δημοσίευμα:

«Δυσάρεστη πρωτιά για τους έλληνες μαθητές, οι οποίοι εμφανίζονται να ξεκινούν τη βλαβερή συνήθεια του καπνίσματος από μικρή ηλικία, σε καθόλου ευκαταφρόνητο ποσοστό. Συγκεκριμένα, σύμφωνα στατιστικά στοιχεία της Eurostat, που δημοσίευσε η εφημερίδα “Το Πρώτο Θέμα”, ένας στους τρεις ανήλικους στην ηλικία των 17 καπνίζει, ενώ το 55% από αυτούς κάνει πάνω από δέκα τσιγάρα ημερησίως. Μάλιστα το 15% των εφήβων καπνιστών ξεκίνησε τη βλαβερή συνήθεια μόλις σε ηλικία δέκα χρόνων, ενώ στα 14 χρόνια ξεκινά το κάπνισμα το 45% των συνόλου των ανήλικων καπνιστών».

Και το χειρότερο (που με πληγώνει περισσότερο): «Συγχρόνως, σύμφωνα με μελέτες, η συντριπτική πλειονότητα των εφήβων δηλώνει ενήμερη για τις επιβλαβείς συνέπειες του καπνίσματος, παρόλα αυτά δεν δείχνει να ανησυχεί».

[Πηγή: <http://www.cosmo.gr/SciTech/Hellas/177272.html>]

B **Με πληγώνει, ακόμα, η ελληνική «πρωτιά»** [φτού να μην μας ματιάσουμε!...] στην ευρωπαϊκή λίστα της παχυσαρκίας. Αντιγράφω από άλλο δημοσίευμα:

«Τα στοιχεία της Διεθνούς Ένωσης για τη Μελέτη της Παχυσαρκίας αποκαλύπτουν ότι οι Έλληνες ενήλικες -άνδρες και γυναίκες- κατέχουν την πρώτη θέση στην Ευρώπη των 27».

[Πηγή: <http://www.disabled.gr/lib/?p=13892>]

Γ Με πληγώνει που μέσα σε τριάντα (30) χρόνια, η Ελλάδα βρέθηκε από την 1η στη 12η θέση από αποψη μακροβιότητας.

[...] Και, βεβαίως, η Ελλάδα δεν βρέθηκε εκεί μόνη της, τυχαία, αλλά από την «δράση» και την συμπεριφορά όλων μας - «Κακό του κεφαλιού μας!»!...]

Παρατηρεί σχετικά ο καθηγητής Δ. Τριχόπουλος, που κρούει τον κώδωνα του κινδύνου:

«Ο μέσος Έλληνας σήμερα πληροί και τους πέντε παράγοντες κινδύνου για χρόνιες σοβαρές νόσους [...] Καπνίζει, είναι παχύσαρκος, δεν ασκείται, έχει υψηλή χοληστερόλη και δεν ελέγχει την υπέρτασή του»

[Πηγή: <http://www.disabled.gr/lib/?p=443>]

Δ Με πληγώνει που [συγχωρέστε με για τα λίγο «μπαγιάτικα» στοιχεία, αλλά δεν είχα χρόνο να ψάξω για νεώτερα, που γνωρίζω πως υπάρχουν] «σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε στις χώρες του Οργανισμού για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (ΟΟΣΑ), η Ελλάδα κατέχει την πρώτη θέση στην Ευρώπη σε θανάτους παιδιών (κάτω των 18 ετών) από τροχαία δυστυχήματα, καθώς στη χώρα μας σκοτώνονται περίπου 40 παιδιά το μήνα, διότι δεν φορούν ζώνη στο αυτοκίνητο ή δεν κάθονται σε ειδικά καθίσματα, ή εξαιτίας δυστυχημάτων με ποδήλατα και μηχανάκια [...] "Οδηγούμε όλοι σαν τον οδηγό της νταλίκας, απλώς εκείνος έχει πιο δολοφονικό όργανο στα χέρια του" επισημάνει ο κ. Παπαδόπουλος. Ο Έλληνας περιφρούει τους κανόνες οδικής κυκλοφορίας και παρ ότι έχει κακή εκπαίδευση δεν δέχεται συστάσεις [...] Σύμφωνα με τον εκδότη του περιοδικού "4 Τροχοί" Κώστα Καββαθά, το κακό ξεκινάει από τη συμπεριφορά οδηγών που εκφράζεται με τις φράσεις "έλα μωρέ τώρα..." και "ποιος είσαι εσύ που θα μου πεις ότι...". Όπως λέει, "ο Έλληνας συμπεριφέρεται ως κατακτητής στην ίδια του τη χώρα. Μιλάει στο τηλέφωνο την ώρα που οδηγεί, δεν φορά ζώνη ασφαλείας, περνά με κόκκινο, προσπερνά από τα δεξιά»

[Πηγή: <http://www.cna.gr/modules/news/print.php?storyid=244>]

«Σύμφωνα με στοιχεία της Ε.Ε. [...] η οδήγηση στην Ευρώπη είναι περισσότερο επικίνδυνη στις χώρες της Βαλτικής και στην Ελλάδα»

[Πηγή: <http://news.pathfinder.gr/automoto/news/397357.html>]

Ας μην συνεχίσω για τους Έλληνες οδηγούς και τη συμπεριφορά τους, γιατί θα μπορούσα να γράφω για ώρες... [...] και να ρέει το... «πύον» μου...]

Ε Με πληγώνει που σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έγκυρης διεθνούς έρευνας Pisa για το 2006, που διεξήχθη παγκοσμίως σε 57 χώρες και αφορά στην ποιότητα και τις γνώσεις των μαθητών στις θετικές επιστήμες, «η Ελλάδα φιγουράρει στην 38η θέση πίσω από όλες σχεδόν τις ευρωπαϊκές χώρες (όχι μόνο της ΕΕ), προηγείται όμως χωρών όπως η Χιλή, η Ιορδανία, η Κολομβία κλπ.». Α, ξέχασα, οι Έλληνες μαθητές είναι καλύτεροι και από αυτούς του Κιργικιστάν, του Κατάρ, του Αζερμπαϊτζάν κ.λπ.

[Πηγή: http://historiae-fabularis.blogspot.com/2007/11/blog-post_29.html] Το χειρότερο, για μένα, είναι πως «υποχωρήσαμε» κατά δύο θέσεις, σε σχέση με αντίστοιχη έρευνα που είχε γίνει το 2003.

[Πηγή: <http://www.spiegel.de/schulspiegel/0,1518,520288,00.html>]

Σ Με πληγώνει που, παρότι λέμε (και νομίζουμε...) και αυτο το κολακευόμαστε ότι νοιαζόμαστε για το περιβάλλον και μάλιστα μεμφόμαστε τους ισχυρούς της γης ή/και τους πολιτικούς μας που «δεν πάρνονται δραστικά μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος και για την αντιμετώπιση των προβλήματος της τρόπας των όζοντος και των ακραίων κλιματικών αλλαγών κ.λπ.», παρ' όλα αυτά λοιπόν, οι Έλληνες κάθε άλλο παρά είμαστε (αποδειγμένα!) «φιλικοί προς το περιβάλλον». Αντιγράφω

αποσπάσματα από την έκθεση με τίτλο «WWF Ελλάς: τα κοντέρ της κλιματικής αλλαγής», που έδωσε πρόσφατα στη δημοσιότητα η περιβαλλοντική οργάνωση WWF Ελλάς:

«Οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου θεωρούνται υψηλές για μια ανεπιτυχένη χώρα όπως η Ελλάδα [...] Γενικά οι εκπομπές ανά κάτοικο ή ΑΕΠ είναι αυξημένες, αποδεικνύοντας ότι η παραγωγή και η κατανάλωση ενέργειας στην Ελλάδα έχουν πάρει λάθος δρόμο [...] Η Ελλάδα αν και κατέχει την 18η θέση στις 40 χώρες του Annex I όσον αφορά τις απόλυτες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, σκαρφαλώνει στην 4η θέση όταν γίνεται σύγκριση των ποσοστών αύξησης των εκπομπών από το 1990 έως το 2004» (η οποία αύξηση είναι της τάξεως του 25,4%, ενώ ο μέσος ρυθμός αύξησης είναι 11%).

[Πηγή: http://climate.wwf.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=103]

Δεν είμαι απόλυτα σίγουρος και, συνεπώς, το γράφω με κάθε επιφύλαξη, αλλά νομίζω πως κάπου είχα πληροφορηθεί πως Έλληνες παράγουμε περισσότερη μόλυνση ρύπανση, κατά κεφαλή, από τους περισσότερους λαούς. Θα μπορούσα να αναφερθώ διά μακρών και για το θέμα των σκουπιδιών μας, σε κάθε επίπεδο, αλλά... δεν θέλω να βλάψω το «ευρωπαϊκό μας προφίλ»...

Ζ Αυτό, όμως, που με πληγώνει, ίσως, περισσότερο απ' όλα τ' άλλα, είναι το ότι χάρη σ' εμάς τους Έλληνες, η Ελλάδα κατατάσσεται στις πρώτες θέσεις διεθνώς (διότι... έχουμε ξεφύγει προ πολλού από το ευρωπαϊκό επίπεδο...) στο θέμα της διαφθοράς. Ειδικότερα, σύμφωνα με το «Παγκόσμιο Βαρόμετρο για τη διαφθορά το 2007», που έδωσε πρόσφατα στη δημοσιότητα η οργάνωση “Transparency International”, «διεθνώς καταλαμβάνει την 56η θέση ακολουθώντας από την Ιορδανία, το Ομάν, τη Ναμίμπια και τις Σεϋχέλλες [...] κατατάσσεται στις τελευταίες θέσεις ανάμεσα στα 22 κράτη -μέλη της Ένωσης, που έγινε η έρευνα με τη τελευταίες τη Λιθουανία και τη Ρουμανία. Σε σχέση με τη διαφθορά στις εφορίες και στα ΜΜΕ η χώρα μας καταλαμβάνει τη τελευταία θέση, την 19η για τη διαφθορά στα κόμματα και στο εκπαιδευτικό σύστημα και την 18η στο στρατό και στους νομοθετικούς θεσμούς».

[Πηγή: <http://www.dw-world.de/dw/article/0,2144,2992038,00.html>]

«Σύμφωνα με τα ευρήματα της έκθεσης, το 27% των Ελλήνων έχει «λαδώσει» προκειμένου να εξηπλωτηθεί σε κάποια υπηρεσία, την ώρα που το ανάλογο ποσοστό στη Λατινική Αμερική είναι μόλις 13%!!

[Πηγή: Ελεύθερος Τύπος 7.12.2007 και (δευτερογενώς) <http://hamomilaki.blogspot.com/2007/12/9.html>]

Το χειρότερο δε, κατ' εμέ είναι ότι, όπως ευστόχως και ευφυώς επεσήμανε και ο Λάκης Λαζόπουλος, σε πρόσφατη εκπομπή του «Αλ Τσαντίρι Νιουζ», η διαφθορά είναι τόσο διαδεδομένη ως τρόπος της ζωής μας αλλά και του χαρακτήρα μας, που και πολλοί μη διεφθαρμένοι (τρόπος του λέγειν... αφού έχει διαφθαρεί το ηθικό τους υπόβαθρο...), αναζητούν ευκαιρία να διαφθαρούν [«με το αζημίωτο», βεβαίως βεβαίως!...]

...Θλίψη μου!...

...και ντροπή μας!...

Πείτε μου, λοιπόν, μετά από όλα αυτά (που δεν εξάντλησαν το όλο θέμα...), υπάρχουν λόγοι να είμαι ευτυχισμένος που είμαι Έλληνας και ποιοι ακριβώς; Άλλιώς, αργά ή γρήγορα, θα πάρω τη σκυτάλη απ' τον Νίκο Δήμου και θα γράψω το «**Η δυστυχία του να είσαι Έλληνας μέρος δεύτερον**»...

Σ.Λ.

[από το blog του «<http://seagullstefanos.blogspot.com>»]

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΜΑΣ

Το Σάββατο 15 Δεκεμβρίου, το απόγευμα, στην αίθουσα της Βιβλιοθήκης του Δήμου μας, πραγματοποιήθηκε με επιτυχία η προγραμματισμένη από το Σύλλογό μας διάλεξη του φίλου της πόλης μας και τακτικού συνεργάτη του περιοδικού μας Βυζαντινολόγου ερευνητή κ. Στέλιου Μουζάκη, με το επίκαιρο θέμα την «Εικονογραφία της Γέννησης του Χριστού όπως αυτή καταγράφηκε και εξελίχτηκε μέσα στην Βυζαντινή τέχνη».

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους ο Πανοσιολογιότατος πατέρας Μακάριος ως εκπρόσωπος του Σεβασμιότατου Μεγάρων και Σαλαμίνος, ο αιδεσιμότατος π. Δημήτριος, η Δήμαρχος κα Κριεκούνη μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Μάνδρας και αρκετός κόσμος.

Παρουσιάστηκε μέσα από ευάριθμες διαφάνειες τόσον η ιστορική, όσον και η θεματολογική εξέλιξη της απεικόνισης της Γέννησης του Χριστού, στην ανατολική βυζαντινή τέχνη, αλλά και στη Δυτική τέχνη. Επισημάνθηκαν από τον ομιλητή οι δογματικές και εικονογραφικές διαφορές μεταξύ ειδικά επιλεγμένων, σωζόμενων απεικονίσεων, που χρονολογικά αρχίζουν από τον 3ο μ.Χ αιώνα και φθάνουν μέχρι τον 19ο αιώνα. Παρουσιάστηκαν ακόμα μορφές και διάφοροι τύποι του άστρου των Μάγων, αλλά και απεικονίσεις της μορφής της Φάτνης.

Ο ομιλητής ολοκλήρωσε την παρουσίαση του, τονίζοντας ότι το «Φυσικό και το υπερφυσικό σε χρονικότητα αλλά και υπέρχρονο το ανθρώπινο και το θείο, γήινο και ουράνιο, η αφήγηση και το δόγμα, ο ρεαλισμός και ο συμβολισμός, η αισθητική και η θεολογία, συναντώνται αρμονικά και ισόρροπα στη βυζαντινή παράσταση της Γέννησης και επιτυγχάνουν να συγκροτήσουν μία από τις μεγαλειωδέστερες και πλουσιότερες συνθέσεις της Ορθόδοξης Εικονογραφίας».

Έκλεισε δε στέλνοντας τις ευχές του, προς όλους για ένα χαρούμενο και ευτυχισμένο νέο έτος 2008.....

Σχόλια εθιμικού δικαίου σε δικαιοπρακτικά έγγραφα του χωρίου των Κουνδούρων

Έλαβα αφορμή από το έγγραφο το οποίο δημοσιεύθηκε στο τεύχος 36 Ιούλιος-Αύγουστος-Σεπτέμβριος 2007, του περιοδικού Ο ΔΗΜΟΦΩΝ, που εκδίδει ο ομώνυμος σύλλογος ποιοτικής και πολιτιστικής αναβάθμισης Δυτικής Αττικής. Προέρχεται από το αρχείο του νοταρίου Αθηνών Παναγή Πούλου και δημοσιεύεται με επιμέλεια του τοπικού ερευνητού Χρήστου Στάμου.

Οι νοτάριοι¹, κατά κανόνα, διορίζονταν από τους Δημογέροντες των χωρίων και εκλέγονταν μεταξύ εκείνων που διακρίνονταν για την παιδεία και τη μάθησή τους. Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1805 και πέθανε το 1870 και προέρχεται από παλιά αθηναϊκή οικογένεια. Ο Παναγής Πούλος υπηρέτησε ως νοτάριος κατά τα έτη 1823-1833. Το παρουσιαζόμενο έγγραφο που έχει γραφεί το Φεβρουάριο του 1825, και βρίσκεται στο τμήμα διαθηκών του κώδικα του Π. Πούλου με αριθ. 19 (ΓΑΚ 1, φ.404), ως αντικείμενό του έχει τη διαθήκη του Γεωργάκη Δούκα από τα Κούνδουρα η οποία όμως συντάχτηκε στην Αθήνα. Εμφανίζει ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον, γιατί όπως είναι γνωστό, οι διαθήκες διασώζουν σημαντικά στοιχεία εθιμικού, εθνολογικού αλλά και δικαιϊκού ενδιαφέροντος.

Γ. Α. Κ. 1 φυλ. 404

3 Φεβρουαρίου 1825

ἀρθ. 19 τῶν Διατηρῶν /² Τῷ χιλιοστῷ ὀκτακοσιόστῳ εἰκοστῷ Πέμπτῳ ἔτει, καὶ τρίτῃ Φεβρουαρίου /³ Ἐπαφῆσιάσθη ἐνταῦθα δὲ Γεωργάκης Δούκας ἀπὸ Κονδυλεύρα υἱὸς· κατὰ τὸ σῶμα, καὶ κατὰ /⁴ τὸν νοῦν, καὶ εὐχαριστῶν ὑμολόγησεν, διτὶ διαβάτες εἰς τὸν ἔγγονόν του Γεωργή στ. Μπουρδή καὶ /⁵ Νόμυμην του Σιδερήτη Θυγατέραν Ἀλέξη Καλαϊτζῆ Αλγίδια πενήντα μικρὰ μεγάλα ὥπου /⁶ ἔχει εἰς τὴν Ἐπίσκεψιν του δὲ ίδιος — τὰ δόπια ήδου μὲ τὸ εἰσόδημα, καὶ μὲ τὴν αἴθησην /⁷ εἰτέν ταραδίδει τὴν Σῆμαρον εἰς τὸν εἰσήμενον ἔγγονόν του, καὶ Νόμυμην του, δῶστε τὸ μὲν /⁸ Εἰσόδημα νὰ παραληφθάνῃ ή Νόμυμη του καὶ μὲ αὐτὸν νὰ τὸν ζωτρέψῃ ἐνόσηρη ζῆ, μετὰ δὲ τὴν ἀπὸ /⁹ βίωσίν του νὰ τὰ λαμπάνῃ ή Νόμυμη μὲ τὸν υἱόν της Γεωργή εἰς πρᾶγμα ἐδικόν των ἀναφαίρετο /¹⁰ τον, καὶ διατέσταστον, χωρὶς νὰ ἡ μπορῇ κανένες ἀπὸ τοὺς υἱούς, ἢ κληρονόμους του νὰ τοὺς Ἔνο /¹¹ κλῆπι οδεύεται ἐπ' οὐδεμιᾷ αἰτίᾳ. /¹² Διὸ ἐγένετο τὸ Παρόν ἐπίσημον ἐπὶ Παρουσίᾳ τῶν Μαρτύρων, τούς ὄποιους Ἰσον /¹³ ἐκδίδεται. ————— ἐν Ἀθήναις τῇ 3ῃ Φεβρουαρίου 1825 /¹⁴ 2ον Χ. σπυ. παναγιωτακις μαρτιώ /¹⁵ 3ῃ Χ. σπ. χ μπενάρδος μαρτιώ /¹⁶ 4η Χ. Ο Νοτάριος /¹⁷ (ΤΣ) Π. Πούλος

Γενικά, η συγκεκριμένη διαθήκη έχει συνταχθεί, όπως φαίνεται κατ’ επίδραση όχι του επίσημου, αλλά του λαϊκού δικαίου, το οποίο απέβλεπε περισσότερο στην ουσία. Για το λόγο αυτό θεμελιώδης προϋπόθεση σύνταξης της διαθήκης είναι η χαρακτηριστική φράση «..սιγής κατά το σώμα και κατά το νου..».

Η διαβεβαίωση αυτή όπου ο διαθέτης διακρύπτει την υγιή διανοητική και σωματική του κατάσταση, απαντά κατά κανόνα στις διαθήκες της περιόδου της

Σχόλια εθνικωφύ δικαιίου σε δικαιοπροσωτική έργωφων του χωρίου των Κουνδουρών

Οθωμανοκρατίας. Αντικείμενο της διαθήκης είναι η παράδοση του Δούκα προς τον εγγονό του Γεώργη και τη μητέρα του, τη νύφη του, Σιδερή, «Αιγίδια πενήντα μικρά μεγάλα οπού έχει εις την Επίσκεψίν του ο ίδιος τα οποία ομού με το εισόδημα και με την αύξησιν αυτών παραδίδει σήμερον εις τον ειρημένον Εγγονόν του και Νύμφην του, ώστε το μεν Εισόδημα να παραλαμβάνη η Νύμφη του και με αυτό να τον ζωοθρέψῃ ενόσω ζη μετά δε την αποβίωσίν τουνα τα λαμβάνη η Νύμφη με τον υιόν της Γεώργη εις πράγμα εδικόν των αναφαίρετον και αναπόσπαστον...».

Η ως άνω διατύπωση θεωρώ ότι διασώζει το ισχύον στην περιοχή έθιμο, το γνωστό ως γεροντομοίρι, γεροκόμι ή γεροτρόφι. Σύμφωνα με αυτό, οι γέροι γονείς, κρατούσαν ένα μέρος από την ακίνητη περιουσία τους για συντήρηση μέχρι το θάνατό τους και η οποία αμέσως μετά περιερχόταν στα παιδιά τους. Εδώ ο Δούκας φαίνεται ότι από κάποια αιτία έχει χάσει το γιο του, και μη έχοντας όπως φαίνεται άλλη περιουσία από το κοπάδι των γιδιών, πιθανόν κτηνοτρόφος της περιοχής, προσπαθεί να εξασφαλίσει τα γεροντάματά του. Έτσι αποφασίζει να παραδώσει στον εγγονό του τα γίδια, για να μπορεί να τα βοσκάει, και στη νύφη του το εισόδημα από αυτά, με απώτερο σκοπό να τον φροντίζουν και οι δύο μέχρι το θάνατό του. Βεβαίως έτσι ουσιαστικά βάζει εμπόδια σε μια πιθανή πρόθεση να τα πουλήσει ο ένας εξ αυτών, μονάχα και οι δύο μαζί μπορούν. Πρέπει να επισημάνουμε ότι ελάχιστες είναι οι περιπτώσεις όπου οι γονείς λαμβάνουν σε μετρητά ή σε είδος το γεροντομοίρι τους όπως λ.χ. στη Μάνη, όπου τότε ονομάζεται και αποκοπή.

Στην περιγραφή αναφέρει ότι παραδίδει τα ζώα του που βρίσκονται στην Επίσκεψη. Επισκέψεις, κατά τους βυζαντινούς είναι οι γαίες του κράτους ή γαίες του δημοσίου, η δημοσιακή γη, αλλά και γαίες ιδιωτικές στις οποίες ανήκει επίσης και η περιουσία της Εκκλησίας. Επομένως ο διαθέτης ήθελε να διευκρινίστε ότι πρόκειται για τα γίδια που έχει σε κάποια κτήματα, είτε αυτά είναι δικά του είτε του δημοσίου, δηλαδή σε βοσκοτόπια.

Τέλος ο Δούκας θα μπορούσαμε να πούμε, ότι προχώρησε σε αυτή του την πράξη, ορμώμενος πρώτα ασφαλώς για το δικό του συμφέρον, παράλληλα όμως και για προστασία της χήρας νύφης του και του εγγονού του από τις μελλοντικές απαιτήσεις των άλλων παιδιών του, αλλά και σε μια προσπάθεια ενίσχυσης του εισοδήματος της χήρας νύφης του.

Ενδιαφέρον έχει και η αναφορά στον τόπο καταγωγής του διαθέτη από το νοτάριο προφανώς για την ακριβή εξακρίβωση και τον προσδιορισμό της ταυτότητός του αφού δεν ήταν Αθηναίος. Τέλος για εξασφάλιση της θέλησης του διαθέτη, προσκαλούνται και υπογράφουν δύο,

κάποτε συναντάμε και περισσότερους, μάρτυρες. Δεν φαίνεται ότι περιέβαλλε τη διαθήκη η μυστικότητα αφού αναφέρει σαφώς «..του οποίου ίσον εκδίεται..», δηλαδή, ότι εκδόθηκε αντίγραφο. Ακόμη η αναφορά «..ωμολόγησεν ότι διαθέτει ..»,θα μπορούσε να μας προβληματίσει αν πράγματι είναι διαθήκη και όχι δωρεά εν ζωή, αφού τα ζώα το πιθανότερο δίδονται άμεσα προς τον εγγονό του.

Πριν κλείσουμε όμως θεωρώ ότι αξίζει να πούμε και λίγα λόγια για το εθιμικό δίκαιο, αφού όσοι διαπραγματεύονται τα έθιμα², συνήθως, αποφεύγουν να αναφερθούν και στους κανόνες του ισχύοντος τοπικού δικαίου. Στο άγραφο δίκαιο των εθίμων. Στους κανόνες που πηγάζουν από την πατροπαράδοτη και εξελισσόμενη συνείδηση και εξαιτίας αυτού και μόνον του λόγου έχουν, σιωπηρά, υποχρεωτική και καθολική, αντί νόμου, ισχύ για τη ρύθμιση των κτηματικών, συναλλακτικών, οικογενειακών και κληρονομικών σχέσεων, μεταξύ διαφόρων κοινωνικών ομάδων.

Οι κατά τόπους εφαρμοστές του δικαίου, οι κοινοτικοί άρχοντες, ακόμη και ο νοτάριος αλλά και ο καντζλιέρης (γραμματέας), γνωρίζοντες και το προφορικό έθιμο και υποστηρίζοντας δια μέσου αυτού τη συγκεκριμένη θέση τους, δια των αποφάσεών των, ή και με τις καταγραφές τους, άσκησαν επίδραση επί του εφαρμοζόμενου δικαίου του τόπου των. Επομένως το εθιμικό δίκαιο προέκυπτε διαμέσου μακρόχρονων διαδικασιών και βέβαια επηρεάζονταν από την αλλαγή των όρων διαβίωσης και των σχετικών νοοτροπιών της συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας.

Έτσι οι Έλληνες, έχοντας δημιουργήσει μια κοινή αντίληψη για το τι είναι δίκαιο, διαμόρφωσαν και ένα καθαρά εθνικό εθιμικό σύστημα δικαίου, βαθιά συνδεδεμένο με την κοινωνική ζωή του κάθε τόπου, γεγονός το οποίο δεν παύουν να επισημαίνουν σε κάθε περίπτωση, «..επειδή επεκράτησε και επικρατή αρχαία τοπική έννομος συνήθεια και νόμος αμετάρεπος..» και παρακάτω «..αποφασίζομεν κατά το δίκαιον και τα τοπικά μας έθιμα..».

Επομένως, μπορούμε να πούμε ότι το εθιμικό δίκαιο θεωρούμενο ως βασικός ρυθμιστικός παράγοντας καλής λειτουργίας του αντίστοιχου κοινωνικού πολιτισμού, ενδιαφέρει ολόκληρη την εθνική ζωή. Βεβαίως, επειδή το από αιώνες εθνικό δίκαιο, βασιζόταν μοναχά στο μνημονικό του λαού, για το λόγο αυτό δημιουργούνταν πολλές φορές προστριβές ανάμεσα στους διαδίκους. Όμως δεν έπαιψε να είναι πολύμορφο και εύκαμπτο, δηλαδή, πάντοτε «νέον» και «ίδιον». Πιστεύω ότι θα μας δοθεί σύντομα η ευκαιρία να αναφερθούμε εκτενέστερα και σε άλλο σχόλιό μας.

Στέλιος Μουζάκης
Ιστορικός ερευνητής πολιτισμών

¹Νοτάριος = συμβολαιογράφος. Άνθρωποι που γνώριζαν καλά το εθιμικό δίκαιο της περιοχής. Αντ. Μομφεράτος, «Περί Νοταρίων», Παρνασσός 14(1929),489-497 όπου και ο τρόπος εκλογής των. Πρβ. Στέλ. Μουζάκης, Ο Μοναχισμός στο ΝΑ Αιγαίον κατά το 16ο -18ο αιώνα (Αθήνα 1997), 130 κ.εξ. Στέλ. Μουζάκης, Βυζαντινοί μεταβυζαντινοί μύλοι και ιστορία. Υποκρίνητες προβιμηχανικές εγκαταστάσεις και διαμόρφωση φεουδαλικού δικαιου, στη βυζαντινή, δυτική και οθωμανική κοινωνία. Οικοδομικοί περιορισμοί και συναφείς διατάξεις νερόμυλων ανεμόμυλων (c. δος c. 19ος αι.) (Αθήνα 2008), 112. ²Έθιμο= η συνήθεια. Ως έθιμα πολλοί ερευνητές περιορίζονται να θεωρούν και να αναγνωρίζουν τις παραδόσεις και τις άλλες κοινωνικές συνήθειες του ελληνικού λαου.

Παιδική λογοτεχνική βιβλιοθήκη

Ελένη Α. Ηλία

Μέρος Γ'

Συνεχίζουμε την παρουσίαν βιβλίων για παιδιά της προεχολικής ηλικίας και των πρώτων τάξεων του Δημοτικού με έργα που αναφέρονται στις γιορτές των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς, καθώς οι δεκατικές επιλογές που συνδέονται με την επικαρότητα ευμβάλλουν εημαντικά στην ανάπτυξη της φιλαναγνωσίας. Κάθε χρόνο προστίθεται στον κατάλογο των εκτεικών με το δωδεκαήμερο βιβλίων εημαντικός αριθμός νέων τίτλων, εφόσον αφενός η συγκεκριμένη εορταστική περίοδος συνεχίζει να αποτελεί ανεξάντλητη πηγή έμπνευσης για τους ευγεράφεις¹ και αφετέρου το ενδιαφέρον του παιδικού αναγνωστικού κοινού για τέτοιου είδους κείμενα παραμένει αμείωτο.² Ας περάσουμε στο εμείο αυτό στα συγκεκριμένα έργα στα οποία ενδεικτικά δа σταδιούμε, προκειμένου να γίνει φανερή η ποικιλία και η πρωτοτυπία που τα χαρακτηρίζουν.

13 Βαγγέλη Ηλιόπουλου,

Πού πήγαν τα Χριστούγεννα; (Πατάκης)

Ηρωίδα του βιβλίου είναι ένα κορίτσι διαφορετικό από τα περιεσότερα παιδιά της εποχής μας, καθώς προτιμά τα χειροποίητα παιχνίδια κ. ο. κ. Αναζητώντας τα Χριστούγεννα, περιπλανιέται με τους γονείς της σε πολυκαταστήματα, πολυτελή ξενοδοχεία, ετοιμένες πλατείες όπου διοργανώνονται εορταστικές εκδηλώσεις και σε επιτικές συγκεντρώσεις. Τελικά τα ανακαλύπτει σ' ένα στάβλο, που δυμίζει τη φάτνη της Βηδλεέμ. Η αγνότητα των ζώων, η επαφή με το φυσικό κόσμο γενικότερα, είναι το μόνο στοιχείο στο εύγχρονο κόσμο που της επιτρέπει να βιώσει το πνεύμα της Γέννησης. Με αυτήν την αφηγηματική επιλογή υποβάλλεται η επουδαιότητα των ηδικών αξιών σε μια εποχή που χαρακτηρίζεται από τον υπερκαταναλωτισμό και την επιφανειακή αντιμετώπιση της ζωής.

14 Ελένης Σαραντίτη,

Η νύχτα με τον ήλιο (Καστανιώτης)

Η μικρή ορφανή Σάρα ονειρευόταν ότι μια νύχτα με ήλιο διάφερε για να βρει τη μητέρα της. Η βαδύτερη αυτή επιδυμία της που φαίνεται τόσο εξωπραγματική, εκπληρώνεται όταν η παράξενη λάμψη του άστρου της Βηδλεέμ

την οδηγεί να επιεκεφτεί μαζί με το σκυλάκι της το σπήλαιο της Γέννησης. Εκεί δέχεται το τρυφερό, μητρικό χάρι της Θεοτόκου. Η απροσδόκητη αυτή εξέλιξη εκπλήσσει και συναρπάζει το μικρό αναγνώστη, ο οποίος ταυτιζόμενος με το κοριτσάκι του βιβλίου, αντιλαμβάνεται την Πλανήσια ως ετοργική μητέρα όλων των ανδρώπων.

15 Λέττας Βασιλείου,

Ο Αστερίας των Χριστουγέννων (Κέδρος)

Τ' όνειρο ενός μικρού αστερία είναι να ξανδευναντήσει την οικογένειά του, που πιστεύει ότι βρίσκεται ανάμεσα στ' αστέρια τ' ουρανού. Με τη συμβολή απλών ανδρώπων κι άλλων φυσικών πλασμάτων και κυρίως με τη δεική δύναμη του νεογέννητου Ιησού, κατορθώνει τελικά να το πραγματοποιήσει.

¹Στους ετήσιους διαγωνισμούς της Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς όπου υποβάλλονται ανέκδοτα κείμενα, κάθε χρόνο στην κατηγορία των έργων για τα μικρότερα παιδιά, περιλαμβάνονται αρκετές συμμετοχές με θέμα τη Γέννηση του Χριστού, στις οποίες μάλιστα συνήθως απονέμονται διακρίσεις. Το φαινόμενο αυτό θα επέτρεπε να εικάσουμε ότι η δημιουργία αντίστοιχων κειμένων δεν υπαγορεύεται ίσως τόσο από τις ανάγκες της αγοράς όσο από εσωτερική ανάγκη και επιθυμία των λογοτεχνών να προσεγγίσουν με το δικό τους προσωπικό τρόπο ένα γεγονός που θεωρούν συναρπαστικό.

²Γνωστή σύγχρονη συγγραφέας ανέφερε πρόσφατα σε συζήτηση με συναδέλφους της ότι δύο αρκετά παλαιότερα βιβλία της για τα Χριστούγεννα εξακολουθούν να πωλούν επησίως περισσότερα αντίτυπα από ότι όλα μαζί τα υπόλοιπα έργα της.

τοποιότερες. Στην εξέλιξη του μύδου καθοριστικό ρόλο παίζει το άστρο της Βηθλεέμ, που το παρακολουθούμε μέσα από την οπική του μικρού αστερία, καθώς εκηματίζεται. Το Βίβλιο ξεχωρίζει για την εικονοπλαστική του δύναμη σε αρκετές ακόμη ειδυλλιακές περιγραφές του βυθού της δάλασσας και του σύμπαντος. Από τις πιο εντυπωσιακές αρηγηματικές σκηνές του έργου είναι αυτή στην οποία καθώς ο αστερίας πλησιάζει προς την επιφάνεια της δάλασσας, αισθάνεται ότι «ο κόσμος έρχεται τα πάνω-κάτω», για ν' αντιληφθεί στη συνέχεια ότι βρίσκεται μέσα στο δίκτυο ενός φαρά.

16 Μαρίας Λυρατζή,

Η Βασιλική και ο Αϊ-Βασίλης της Καισάρειας (Κέδρος)

Το Βίβλιο αν και επικεντρώνεται στο πρόσωπο του Αγίου Βασιλείου, από το οποίο είναι εμπνευσμένα αρκετά από τα κείμενα που κυκλοφορούν κάθε χρόνο, συμβάλλει θηματικά στη διαμόρφωση μιας ακριβέστερης εικόνας των επιμερινών παιδιών για κείνον. Συγκεκριμένα, ο Αϊ-Βασίλης των ορθοδόξων παρουσιάζεται πολύ έντεχνα μέσα από την περιγραφή μιας παλιάς χειροποίητης κούκλας-ομοιώματός του, που χάρισε στην ηρώιδα η γλαγλά της, καθώς και μέσα από την εμφάνισή του στο όνειρο της. Το δε χριστιανικό πνεύμα αποδίδεται με τη επάνταση της μικρής να απαρνηθεί το δώρο που λαχταρούνε τόσο πολύ, προκειμένου να αφελήδούν οι άνδρωποι του χωριού της. Η εκπλήρωση της επιδυμίας του κοριτσιού, που αρχικά την θίωσε σαν όνειρο, για να διαπιστώσει στη συνέχεια πως ήταν πραγματικότητα, μιεί τα παιδιά στην έννοια του διάμυτος και συνακόλουθα της δύναμης της πίστης. Η συγγραφέας επιτυγχάνει τα παραπάνω μέσα από το λιτό ύφος της αργής, αποφεύγοντας υπερβολές και ηδικοδιδακτισμό.

17 Γιολάντας Τσιαμπόκαλου,

Αν χαρίσεις του Αϊ-Βασίλη ένα κόκκινο κοχύλι (Καστανιώτης)

Η ιστορία ξεκινά με τη συγκεκριμένη ανατρεπτική υπερρεαλιστική υπόδειξη που συνιστά τον τίτλο του βιβλίου. Η συγγραφέας απευδύνεται κατά τη διάρκεια ολόκληρου του κειμένου στον αναγνώστη, καθιετώντας τον έτσι λογοτεχνικό ήρωα δίπλα στον Αϊ-Βασίλη, του οποίου το φανταστικό ταξίδι παρουσιάζει. Οι εύετοχες επιλογές στηγμότυπων από αυτή την κοινή διαδρομή παιδιού-αναγνώστη και Αϊ-Βασίλη, όπως

το κούρνιασμα του πρώτου στην αγκαλιά του Αγίου για να ζεσταθεί, όταν δα φορέσει το κασκόλ του στο κιονάνδρωπο που δα έχουν κατασκευάσει μαζί πάνω σε κιονισμένη στέγη, συνιετούν ίδιαιτέρα συναρπαστικές εμπειρίες. Η αργήση ολοκληρώνεται με την προσφορά από το παιδί στον Αϊ-Βασίλη ενός δεύτερου κόκκινου κοκκυλιού για τη γυναίκα του. Πρόκειται για μια επιλογή στην οποία ο μικρός αναγνώστης οδηγείται έπειτα από έντονο προβληματισμό για το πολο από τα πράγματά του δα μπορούνε να προσφέρει στον Άγιο, προκειμένου εκείνος να βγει από τη δύσκολη δέση, που ξέχασε να της πάρει δώρο.

18 Ιωάννας Κυρίτση-Τζιώτη,

Ο κουραμπιέδες της μάγισσας Κουτουρού (Πορτοκάλι)

Η μάγισσα Κουτουρού παρασκευάζει κουραμπιέδες για τις φίλες της. Ύστερα όμως από τη σύγκρουσή της πάνω σ' ένα σύννεφο, οι κουραμπιέδες εκορπίζονται στη γη. Η μαγική συνταγή αποδεικνύεται ευεργετική για όσους ανδρώπους τους τρώνε, καθώς η διάδεση τους, η υγεία τους ακόμη και ο χαρακτήρας τους βελτιώνεται αυτόμata και δεαματικά. Στο έργο κυριαρχούν το κιούμορ καταστάσεων και τα αιειόδοξα μηνύματα.

Θα ήταν εκόπιμο δεωρώ να ολοκληρώσουμε αυτήν την παρουσίαση με την υπενδύμιση ότι εκτός από τα σύγχρονα λογοτεχνικά έργα για τις γιορτές και τα έθιμα του δωδεκανέρου, πολλά δα μπορούσαν να προσφέρουν στα παιδιά μας και τα παλαιότερα αφηγήματα ή ποιήματα, με την αισθητική πολότητα, την τεχνική αρτιότητα, τις παραδοσιακές και ταυτόχρονα διαχρονικές και πανανθρώπινες πολιτιστικές αξίες που τα χαρακτηρίζουν.

Ενδεικτικά αναφέρω «Το Θλογημένο μαντρί» του Φώτη Κόντογλου και την ενότητα με τα κάλαντα από τη ευλογή Δημοτικών Τραγουδιών του Νικολάου Πολίτη, από την οποία παραδέτουμε ένα μικρό απόσπασμα:

Κυρά έχεις όμορφο μικρό, στο μόσκο αναδρεμένο,
Το λούζουν, το ετολίζουνε, στο δάσκαλο το σέλνεις,
Το καρτεράει ο δάσκαλος με μια χρυσή βεργούλα,
Το καρτεράει η δασκάλισσα με δυο κλωνάρια μόσκο...

Το λάδι είναι ... φάρμακο

Το γευστικό λάδι της ελιάς, εκτός από θρεπτικό, είναι και φάρμακο. Διαδραματίζει σημαντικό προληπτικό ρόλο στην υγεία των παιδιών, ενηλίκων και ηλικιωμένων.

Η χώρα μας έχει περίπου 100.000.000 ελαιόδεντρα. Ασχολούνται με το μάζεμα της ελιάς 350.000 αγροτικές οικογένειες και παράγουμε ετησίως περίπου 250.000 τόνους λάδι. Σε ολόκληρο τον κόσμο κατέχουμε την τρίτη θέση στην παραγωγή λαδιού με 16% μετά την Ιταλία (33%) και την Ισπανία (26%). Ως λαός καταναλώνουμε 190.000 τόνους λάδι το χρόνο, έχουμε δηλαδή, παγκόσμια, τη μεγαλύτερη κατανάλωση λαδιού ανά άτομο. Από την αρχαιότητα ξέρουμε πόσο εύγευστο και θρεπτικό είναι το λάδι και πάνω απ' όλα, έχουν συνειδητοποιήσει, την πολύτιμη συμβολή του, στην υγεινή διατροφή.

Λάδι

για την
υγεία μας

Το ελαιόλαδο, γράφει σ' ένα σημείωμά του ο δρ. Ε. Σαρπάκης Παθολόγος - Υγιεινολόγος, ανήκει στη μεγάλη χημική κατηγορία ή ομάδα τροφίμων “Λίπη και Έλαια” ή αλλιώς λιπίδα. Τα λίπη και τα έλαια χωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες ανάλογα με τα λιπαρά οξέα που περιέχουν.

- Τα κεκορεσμένα λιπαρά οξέα, που είναι όλα τα ζωικά λίπη.

- Τα ακόρεστα λιπαρά οξέα, που προέρχονται από τα φυτά και χωρίζονται σε δύο μικρότερες κατηγορίες: Τα πολυακόρεστα λιπαρά οξέα, τα γνωστά στον πολύ κόσμο ως σπορέλαια και τα μονοακόρεστα λιπαρά οξέα.

Το ελαιόλαδο αποτελείται από λιπαρά οξέα και των τριών κατηγοριών, αλλά έχει το χαρακτηριστικό ότι περιέχει σε μεγάλο ποσοστό το μονοακόρεστο ελαϊκό οξύ (73 - 80%). Επιπλέον περιέχει σημαντική ποσότητα βιταμίνης E που προ-

στατεύει τα λιπαρά οξέα από την οξείδωση και είναι απαραίτητη για όλους, μικρούς και μεγάλους, ιμιαίτερα όμως, για τις εγκύους, ή τις γυναίκες που θηλάζουν.

Περιέχει επίσης σημαντική ποσότητα προβιταμίνης A. Είναι θρεπτικότατο, 1 γραμμάριο ελαιόλαδο δίνει 9 θερμίδες και τέλος διαδραματίζει σημαντικό προληπτικό ρόλο σε 5 βασικούς τομείς της υγείας του ανθρώπου.

Αυτοί είναι:

1. Η αρτηριοσκλήρωση και οι καρδειαγγές παθήσεις: Έχει αποδειχθεί ότι ή κατανάλωση μονοακόρεστων (ελαιολάδου) μειώνει τη χοληστερίνη και αυξάνει την “καλή” H.D.L χοληστερίνη.
2. Στην παιδιατρική: Αντιθετα από τα πολυακόρεστα λιπαρά, διευκολύνει τη μεταφορά μέσα στον οργανισμό των λιποδιαλυτών βιταμινών και βοηθά σημαντικά στην ανάπτυξη των οστών.
3. Στην γεροντολογία: Αντιθετα με μια λανθασμένη άποψη που έχει δημιουργήσει ίσως ερωτηματικά, το ελαιόλαδο κάνει καλό και στους ηλικιωμένους. Χάρη στη βιταμίνη E, που είναι φυσικό αντιοξειδωτικό, επιβραδύνονται οι αλλοιώσεις των κυτταρικών μεμβρανών που οδηγούν στο φυσικό γήρας.
4. Στο γαστρεντερικό σύστημα: Το ελαιόλαδο δρα προστατευτικά στο βλεννογόνο, επιβραδύνει την υπερπαραγωγή υδροχλωρικού οξέος και πεψίνης (λιγότερες πιθανότητες δημιουργίας έλκουσ) και είναι το καλύτερο φυσικό μέσο για την καταπολέμηση της δυσκοιλιότητας.
5. Στο συκώτι. Το ελαιόλαδο διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη θεραπεία παθήσεων της χολής. Σύμφωνα με πρόσφατες μελέτες φαίνεται ότι δρα και αναστατωτικά στο σχηματισμό χολολίθων.

Το κρασί στο τραπέζι

Στο τεύχος αυτό θα αναφερθούμε στην αρμονική συμφωνία ανάμεσα στο κρασί και στο φαγητό, στα είδη των κρασιών και πώς αυτό θα βγει κερδισμένο με τον συνδυασμό των γεύσεων. Συνεχίζουμε στην κωδικοποίηση που ακολουθεί:

θαλασσιά

Με τα θαλασσινά (στρειδια κ.λ.π.) ταιριάζουν περισσότερο λευκά κρασιά με μεγάλη οξύτητα. Το κρασί θα πρέπει επίσης να είναι φρυτώδες αρωματικό για να αντισταθμίζονται οι έντονες οσμές που περιέχουν τα θαλασσινά.

στραγκόδερμα

Λευκά κρασιά με σώμα όχι υπερβολικά ξηρά για να δένουν με την γλυκύτητα της σάρκας ενός καλά προετοιμασμένου π.χ. αστακού.

ψάρια

Ένα καλό ψάρι δένει πολύ καλά με ένα λευκό κρασί χωρίς πολύ μεγάλη οξύτητα, μαλακό και αρωματικό. Ένα λιπαρό ψάρι συνδυάζεται ακόμα και με ένα πολύ ελαφρύ κόκκινο και φρυτώδες μη τανυκό κρασί.

αλλαντικά

Τα ιδιαίτερα λιπαρά αλλαντικά δένουν καλύτερα με λευκά κρασιά μεγάλης οξύτητας που αντιστέκονται επιτυχώς στο λιπαρό χαρακτήρα του εδέσματος. Ιδιαίτηκη “συντροφιά” στα αλλαντικά μπορεί να κρατήσει ένα ροζέ κρασί ή ένα ελαφρό και νευρώδες κόκκινο.

ζυμαρικά

Τα ζυμαρικά παρ’ όλα όσα πιστεύουν μερικοί δεν παντρεύονται πάντα ιδιαίτηκά με ένα κόκκινο κρασί. Συχνά ένα λευκό με έντονη οξύτητα αποτελεί την καλύτερη. Άλλα και αν η σάλτσα που συνοδεύει το ζυμαρικό σας δίνει το προβάδισμα στο κόκκινο κρασί φροντίστε να είναι φρέσκο, ζωηρό και νευρώδες.

λευκά κρέατα

Τα λευκά κρέατα (κοτόπουλο, γαλοπούλα, μοσχαράκι, κ.λ.π.) συνοδεύονται συνήθως από λευκά κρασιά ή από ελαφρά κόκκινα ανάλογα και με το είδος της σάλτσας με την οποία είναι μαγειρεμένα.

κόκκινα κρέατα & κρυνήγι

Ο κανόνας εδώ είναι τα δυνατά κόκκινα κρασιά με έντονο σώμα και παρουσία ταννιτών. Ένας γενικός κανόνας είναι επίσης ότι η κάθε τοπική κουζίνα δένει συνήθως καλύτερα με τα κρασιά που παράγονται στην περιοχή αυτή. Έτσι δοκιμάζοντας κάποιος μια τοπική σπεσιαλιτέ της περιοχής της Νεμέας θα κάνει την άριστη των επιλογών συνδέζοντας το φαγητό του με ένα

τοπικό κρασί. Τελειώνοντας το τεράστιο και ανεξάντλητο κεφάλαιο της αρμονίας των γεύσεων θα θέλαμε ακόμα να τονίσουμε τα εξής: Κατά την διάρκεια ενός γεύματος η ευαισθησία αντιληφτης όταν σερβίρονται περισσότερα από ένα κρασί η σειρά παρουσίασής τους γίνεται στα πλάισια μιας γευστικής κλιμάκωσης. Ο κανόνας είναι να ξεκινάμε με το πιο ελαφρύ και το πιο νέο κρασί και να καταλήγουμε στο κρασί που έχει το περισσότερο σώμα, περισσότερο άρωμα και μεγαλύτερο οινοπνευματικό βαθμό. Έτσι εξηγείται και το γεγονός ότι ξεκινάμε με λευκά κρασιά για να κλείσουμε ένα δείπνο με δυνατό κόκκινο κρασί. Ακόμα όσο τα κρασιά είναι καλύτερα, τόσο η παρουσίαση των εδεσμάτων και το τελετουργικό του γεύματος πρέπει να είναι πιο προσγεμένο.

οοόπες

Όπως είναι λογικό δεν είναι δυνατόν να σερβίρουμε το οποιοδήποτε κρασί με ένα κονσομέ ή με μια σούπα. Εκτός από την διαφορά των γεύσεων που είναι δύσκολο να συνδυαστούν η ταυτόχρονη παρουσία δύο υγρών είναι ελάχιστα κολακευτική για τον ουρανίσκο.

πιάτα με έτοινη παρουσία ζυδιού

Η έντονη παρουσία του οξικού οξέως σε μια σαλάτα με λαδόξυδο ή με τουρσί κάνει τα πιάτα αυτά ακαταλληλα για οποιοδήποτε κρασί.

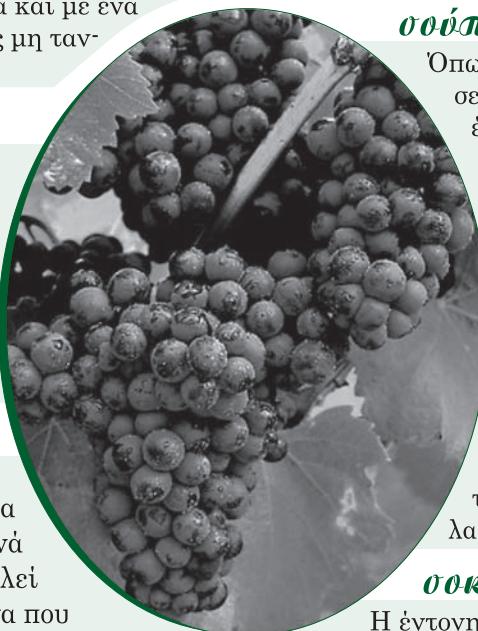
οοκολάτα

Η έντονη συνύπαρξη της ζάχαρης και του κακάο, κάνει την οοκολάτα έναν πολύ κακό σύντροφο για οποιοδήποτε κρασί.

τυρί & κρασί

Ένα απαλό κρασί δεν ταιριάζει γευστικά με ένα δυνατό τυρί, όπως ένα λεπτό σε γεύση τυρί που δεν ταιριάζει με ένα έντονο γευστικά κρασί. Γ’ αυτούς ακριβώς τους λόγους ένα καπνιστό τυρί δύσκολα συνδυάζεται με ένα λευκό αρωματικό κρασί ή με ένα κόκκινο παλαιωμένο. Τα γλυκά τυριά όπως η γκούντα και οι γλυκές γραβιέρες ταιριάζουν με ερυθρά κρασιά ελαφρά χωρίς πολλές ταννίτες ή με λευκά αρωματικά κρασιά. Τα μαλακά τυριά όπως το μπρι, το καμαμπέρ κ.α. ταιριάζουν καλύτερα με ένα κόκκινο δυνατό και ζεστό κρασί. Τα τυριά τύπου ροκφόρ δεν δένουν εύκολα με ένα κόκκινο κρασί. Ο καταλληλότερος σύντροφός τους είναι ένα γλυκό, αρωματικό, λευκό κρασί. Τα τυριά από κατοικίσιο γάλα με έντονα συχνά αρώματα ταιριάζουν περισσότερο με λευκά έντονα αρωματικά κρασιά.

E.P.

Τώρα ωστε νησί μας έχει γίνει

ωόσσο χρειαζόμαστε ένα αληθινό;

Πριν μερικές δεκαετίες, το χαρτζιλίκι μας πηγαινει για το νοίκιασμα μισής ώρας ενός ποδηλάτου και “κοντραριζόμαστε” οι φίλοι στην δεξιοτεχνία, στις ορθοπεταλίες και στο οδήγημα χωρίς χέρια. Αργότερα, συνήθως όταν περνούσαμε στις εξετάσεις από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο, το βραβεύο μας ήταν ένα καινούριο ποδήλατο. Σήμερα, το όνειρο για ποδήλατο έδωσε τη θέση του στο όνειρο για αυτοκίνητο ή μηχανή.

Το αποτέλεσμα είναι γνωστό και μοιάζει με εφιάλτη. Να επιστρέψουμε στην αθωότητα των παιδικών μας χρόνων λοιπόν; Ήχεί πολύ ρομαντικά. Αυτό που μπορούμε να κάνουμε είναι να ισορροπήσουμε ξανά στην πόλη, αναβαθμίζοντας τη ζωή μας και κατανοώντας το “η ζωή μας έγινε ποδήλατο” ως: η ζωή μας χρειάζεται ποδήλατο.

Σας παρουσιάζουμε την χρησιμότητα του ποδηλάτου, ιδίως σαν αστικού μέσου μεταφοράς με επιχειρήματα και απαντήσεις στα υποθετικά ερωτήματα των αναγνωστών.

Το ποδήλατο στην οδό

Στις αρχές της δεκαετίας του 80 σημειώθηκε μια εντυπωσιακή άνοδος στις πωλήσεις ποδηλάτων. Το φαινόμενο αυτό συνδυάστηκε με την αφύπνιση της οικολογικής συνείδησης στην Ευρώπη. Δυστυχώς, όμως, ακόμη και σήμερα οι ποδηλάτες είναι οι “επικηρυγμένοι” των πόλεων. Αν και έχει βελτιωθεί σημαντικά η συμπεριφορά των οδηγών μηχανοκίνητων μέσων απέναντί τους, απέχει πολύ από το να μπορεί να χαρακτηρισθεί πολιτισμένη ή φιλοποδηλατική.

Κυκλοφοριακό και ποδήλατο

Πριν κάμποσα χρόνια, οργανώθηκε στην Αθήνα σύσκεψη από τον Σύλλογο Ελλήνων Συγκοινωνιολόγων με την συμμετοχή του Συλλόγου Φίλων Ποδηλάτου και της Λέσχης Ελλήνων Μοτοσικλετιστών. Θέμα της σύσκεψης ήταν: δίκυκλα και κυκλοφορία. Στα πλαίσια της σύσκεψης έγιναν και μετρήσεις, στις οποίες συμμετέχαν ένα δίκυκλο 50cc, ένα I.X. και 4-7 ποδήλατα. Τα αποτέλεσματα αυτού του πειράματος ήταν συντριπτικά υπέρ του ποδηλάτου. Αποδείχτηκε ότι:

- Σε μια ακτίνα 8 χλμ. μέσα στην πόλη, το πιο γρήγορο συγκοινωνιακό μέσο είναι το ποδήλατο. Από μετρήσεις εξάλλου που έγιναν στο Λονδίνο και σε άλλες ευωπαϊκές μεγαλούπολεις αποδείχτηκε ότι:
- Οι ποδηλάτες “αποθηκεύουν” μονοξείδιο του άνθρακα 10 φορές λιγότερο από τους πεζούς και τους εποχούμενους σε άλλα μέσα μεταφοράς, που έχουν κάνε τις ίδιες διαδρομές. Το αποτέλεσμα της μέτρησης είναι φυσιολογικό, αν σκεφτούμε ότι όσο πιο γρήγορα διανύσσεις μια απόσταση τόσο λιγότερο επιβαρύνεσαι από τις εκπομπές και σαερίων.

Κρατική ιδιοτική και ποδήλατο

Το ελληνικό κράτος κοιμάται στον ύπνο του δικαίου. Επαναπαυέν στη μακαριότητά του αδυνατεί να αντιληφθεί ότι ενθάρρυνση στη χρήση του ποδηλάτου σημαίνει:

- λιγότερο και σαερί
- καλύτερη κυκλοφορία
- διευκόλυνση των μέσων μαζικής μεταφοράς
- λιγότερο άγχος.

Εμείς αρκούμαστε να αναφέρουμε μερικές από τις διαπιστώσεις και τις κατευθύνσεις που χάραξε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σχετικά με το ποδήλατο. Πολλές από αυτές αποτελούν επιδιώξεις και αιτήματα και των Ελλήνων ποδηλατιστών.

- Το συναίσθημα ανασφάλειας, που αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για την πλήρη εκμετάλλευση της χρήσης του ποδηλάτου, μπορεί να εξαλειφθεί μόνο με το διαχωρισμό των ρευμάτων των διαφόρων μέσων οδικών συγκοινωνιών, δηλαδή με την κατασκευή ποδηλατοδρόμων, εκεί όπου η κυκλοφορία δικαιολογεί τη λήψη του μέτρου αυτού.

- Πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ανάγκη κατασκευής ποδηλατοδρόμων ήδη κατά το στάδιο προγραμματισμού κατασκευής νέων ή μετατροπής υφισταμένων οδών.

- Κρίνεται απαραίτητη η προσθήκη του ποδηλάτου ως αντικειμένου διδασκαλίας στις σχολές οδηγήσεως για τη θετική αντιεπιπτώση των χρηστών ποδηλάτων στην οδική κυκλοφορία.

Ποδήλατο: ένα αεροβικό άσκηση

Το ποδήλατο δεν σημαίνει μόνο αίσθηση ανεξαρτησίας, εξοικονόμηση χρήματος και χρόνου ή μείωση του κυκλοφοριακού προβλήματος της πόλης. Αποτελεί επιπλέον μια θαυμάσια αεροβική άσκηση που γυμνάζει κυρίως το καρδιοαναπνευστικό σύστημα. Οι μυς των ποδιών, η μέση και οι κοιλιακοί μυς “εμπιστεύονται” επίσης την καλή τους κατάσταση στις φροντίδες του ποδηλάτου. Τώρα που ανοίγει ο καιρός, αγοράστε ένα ποδήλατο και μετατρέψτε το καθημερινό δρομολόγιό σας σε ιδανική γυναστική.

Να ειδοποιηθεί η αγορά ποδηλάτου

Ένα μέσο ποδήλατο (αρκετά ελαφρύ και με ταχύτητες) τιμάται σήμερα περίπου 150€. Το κράτος πρέπει να λάβει υπόψην ότι η χρήση του σημαίνει εξοικονόμηση ενέργειας, αφού το ποδήλατο “καίει” μόνο τη δική μας ενέργεια (15 θερμίδες ανά χιλιόμετρο και κιλό του ποδηλάτη) και να επιδοτήσει την αγορά του, όπως συμβαίνει και με άλλες κατασκευές εξοικονόμησης ενέργειας π.χ. με τους ηλιακούς θερμοσίφωνες.

'Εδιμα Χριστουρέιρων από τον κόσμο

Σουηδία:

Το πρώι αυγή της 13ης Δεκεμβρίου η "Λουτσία" - σύμβολο του φωτός - συνήθως το μεγαλύτερο κορίτσι του σπιτιού, φορώντας ένα μακρύ λευκό χιτώνα και ένα στεφάνι από αναμμένα κεριά στα μαλλιά, πηγαίνει από σπίτι σε σπίτι, προσφέροντας ζεστό καφέ και κουλουράκια, ενώ τραγουδά παλιά κάλαντα με τον σκοπό του λαϊκού ναπολιτάνικου τραγουδιού "Σάντα Λουτσία". Οι θρύλοι της Λουτσίας γεννήθηκαν στις Συρακούσες της Σικελίας περίπου κατά το έτος 300 μ.Χ.

Γιουγκοσλαβία:

Οι Γιουγκοσλάβες νοικοκυρές έχουν ένα ασυνήθιστο, παρ' όλα αυτά όμως ευγενικό, έθιμο: ραντίζουν τα τραπεζομάντιλα τους με κρασί, για να μη φέρουν φιλοξενούμενούς τους σε δύσκολη θέση, αν κατά λάθος αυτοί λερώσουν κάποιο τραπεζομάντιλο.

Αγγλία:

Σε κάποιες βρετανικές περιοχές, την παραμονή των Χριστουγέννων, τηρούν το έθιμο του γλεντιού σε κήπους με μηλιές, ως παραλλαγή ειδωλολατρικής τελετής. Αφού σκοτεινάσει, οι αγρότες τηγανίνουν στα περιβόλια, σχηματίζουν παρέες γύρω από τα παλαιότερα δέντρα και πίνοντας μπύρα, τραγουδούν τα κάλαντα. Πυροβολούν στα κλαριά για να διώξουν τα κακά πνεύματα και πριν από χρόνια άφηναν τριγύρω γλυκίσματα για να καλοπιάσουν τα πνεύματα και να εξασφαλίσουν καλή σοδειά.

Γαλλία:

Την παραμονή των Χριστουγέννων τα παιδιά αφήνουν τα παπούτσια τους στο τζάκι και περιμένουν τον Pere Noel ('Πέρ Νοέλ', Πατέρα των Χριστουγέννων) να τους τα γεμίσει με δώρα. Το πρώι βρίσκουν ακόμα γλυκά, φρούτα, καρύδια και μικρά δωράκια κρεμασμένα στο Χριστουγεννιάτικο δέντρο. Στους καθεδρικούς ναούς της Γαλλίας γίνεται αναπαράσταση της γέννησης του Χριστού τόσο με κούκλες, όσο και με ανθρώπους. Στη νότια Γαλλία, ένα μεγάλο κούτσουρο καίει στο τζάκι από τα Χριστούγεννα μέχρι και την Πρωτοχρονιά, έθιμο που συναντάμε και τη χώρα μας, γνωστό ως 'Χριστόξυλο'.

Σικελία:

Οι χωρικοί βγάζουν τα μεσάνυχτα των Χριστουγέννων νερό από τα πηγάδια και ραντίζουν τα ζώα τους, γιατί πιστεύουν ότι το νερό αυτό είναι αγιασμένο, επειδή την ίδια ώρα γεννιέται και ο Σωτήρας του κόσμου.

Το χαρμόσυνο μήνυμα της rétrospective των Χριστουρέων

πορτάζεται με δεκαριστό τρόπο σε όλες τις

τικηές των κόσμου, προσφέροντας η

καθημία τη δική της περιοδιά στο πνεύμα πως πιερών, και

διαπρώτας παραδόσεις που κατάφεραν να επιβιώσουν μέχρι

τις μέρες μας zωταρές, όπως ακριβώς και σε βολταμέσ

πως Χριστουρέων.

Από τη Σουηδία μέχρι την μακρινή Ιαπωνία, σι
χώρες και σι ήδη τις πιούντις έλενον των Χριστούρων και
προσμέροντας το ρέο έτος μέσα από μοραδικά έδημα.

Γερμανία:

Οι Γερμανοί δίνουν μεγάλο βάρος στη διακόσμηση των σπιτιών τους την περίοδο των εορτών των Χριστουγέννων. Γύρω από τα παράθυρα βάζουν ηλεκτρικά κεράκια ή λαμπτιόνια και στα τζάμια τοποθετούν πολύχρωμες χριστουγεννιάτικες φιγούρες. Στα περισσότερα σπίτια κάτω από το δέντρο υπάρχει και η παραδοσιακή φάτνη. Επίσης, στη Γερμανία συναντάται συχνά η το έθιμο του λεγόμενου 'Adventskranz'. Πρόκειται για ένα κηροπήγιο με τέσσερις θέσεις, που συμβολίζει τις τέσσερις τελευταίες εβδομάδες πριν τα Χριστουγέννα. Κάθε Κυριακή τοποθετούν ένα κερί στο κηροπήγιο αυτό, μετρώντας αντίστροφα το χρόνο που απομένει για τον ερχομό των Χριστουγέννων.

Ιταλία:

Στην Ιταλία, την παραμονή των Θεοφανίων, η καλή μάγισσα Μπεφάνα, πετάει με τη μαγική της σκούπα από σπίτι σε σπίτι και κατεβαίνοντας από την καμινάδα, γεμίζει με παιχνίδια τα παπούτσια των καλών παιδιών. Πιστεύεται ότι τα κακά παιδιά θα βρουν, αντί για το δώρο τους, ένα τσουβάλι κάρβουνο.

Σαρδηνία:

Στη Σαρδηνία πιστεύουν ότι όποιος γεννηθεί τη νύχτα των Χριστουγέννων και μάλιστα τα μεσάνυχτα, φέρνει την ευλογία του Θεού όχι μόνο στους δικού του, αλλά και στους γείτονες των εφτά σπιτιών που βρίσκονται πιο κοντά στο δικό του.

Ρωσία:

Οι ρώσικες οικογένειες έχουν τη συνήθεια, τη νύχτα των Χριστουγέννων, να ντύνουν στα άστρα μια κοτέλα του σπιτιού, η οποία και αναπαριστά την Παναγία.

Κίνα:

Οι Κινέζοι που πιστεύουν στον Χριστό στολίζουν χριστουγεννιάτικα δέντρα με πολύχρωμα στολίδια που έχουν κατασκευαστεί από χαρτί, όπως λουλούδια, γιρλάντες και φαναράκια. Τα παιδιά κρεμάνε βαμβακερές κάλτσες, περιμένοντας τον Λαμ Κουνγκ Κουνγκ, δηλαδή τον "Καλό γερο-πατέρα", να τους φέρει τα γλυκά και τα δώρα τους.

Ιαπωνία:

Οι ιάπωνες περιμένουν την παραμονή των Χριστουγέννων τον δικό τους Αϊ-Βασίλη, τον Χοτέισο, που έχει μάτια και πίσω από το κεφάλι του και κρατάει μια μεγάλη σακούλα με παιχνίδια.

ΤΟ ΑΓΙΟ ΟΡΟΣ

XXII. ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

*Δωροθέου Μοναχού
Επαινος Ακαδημίας Αθηνών*

ο Άγιο Όρος με τις 20 Μονές και τα 660 εξαρτήματα αναπτύσσεται απρόσκοπτα, γεμάτο ζωή. Κτίρια λαμπρά εγείρονται με νεοκλασικές προδιαγραφές με κάποια μοντέρνα ρυθμολογικά στοιχεία και νεότερα οικοδομικά υλικά: τσιμέντο, σίδερο, ευρωπαϊκά κεραμίδια. Οι Μονές απλώνονται με κτίρια εκτός του κάστρου και τα κελιά προσθέτουν και δεύτερο όροφο. Στα λιθόστρωτα δρομάκια του Όρους κινείται ένα αμέτρητο πλήθος μοναχών, αλλά και λαϊκών, από βιοτέχνες, εργάτες, εμπόρους κ.α. Στις αρχές του αιώνα εργάζονται στο Όρος περ. 500-600 λαϊκοί. Τα καταστήματα και εργαστήρια ανέρχονται σε 120. επίσης υπάρχουν ξενοδοχεία, δύο ιατρεία και φαρμακείο. Μεγάλα ατμόπλοια τριών μεγάλων ναυτιλιακών εταιριών δύο ελληνικών, μιας ρωσικής καταπλέουν καθημερινά μεταφέροντας κόσμο και εμπορεύματα. Η Δάφνη, το επίνειο του ΑΟ και η Μ. Ρωσικού δέχονται καθημερινά, όχι μόνο τα περιορισμένου εκτοπίσματος πλοιάρια αλλά και μεγάλα μηχανοκίνητα πλοία. Τα πρώτα ατμόπλοια που άρχισαν να προσεγγίζουν τη Δάφνη από το 1853 ήταν της μεγάλης ατμοπλοϊκής εταιρίας Σωτ. Παπαϊωάννου (ή Παπαγιάννη, όπως την έλεγαν στο Όρος). Η εταιρία έδρευε στην Κωνσταντινούπολη και είχε συνάψει συμβόλαιο με την ΙΚ και το Πατριαρχείο το 1879, εκτελώντας τη γραμμή Κωνσταντινούπολη Όρος Θεσσαλονίκη Βόλος. Παράλληλα και μια ρωσική εταιρία άρχισε από το 1857 να εκτελεί πυκνό δρομολόγιο μεταξύ Οδησσού Κωνσταντινουπόλεως ΑΟ. Άλλες εταιρίες θα φανούν αργότερα: η του Κουρτζή (του φιλογενούς Κπολίτη), η Μαχσουσέ (τουρκική), η του Διακάκη, η «Αχαϊκή Ατμοπλοΐα». Οι Μονές Ξηροποτάμου και Σιμωνόπετρας, βάσει συμφωνίας με τις ναυτιλιακές εταιρίες, εγείρουν στη Δάφνη ξενοδοχεία: η πρώτη το 1880 κι η δεύτερη το 1884. Μικρότερα πλοιάρια είχαν και οι Μονές, καθώς και οι ρώσικες σκήτες (της Σκήτης Προφήτου Ηλιού το πλοίο είχε πλήρωμα 25 μοναχούς ναύτες και ναό με εφημέριο και διάκο). Τα πλοία των Μονών ύψωναν σημαία λευκή μ' ένα κόκκινο σταυρό στο μέσο, παρόλο ότι αυτά ήταν τουρκικού νηολογίου. Στο Όρος τις εξουσίες είχε η Ι. Επιστασία, ενώ η παρουσία του Τούρκου αστυνόμου ήταν σκιώδης, ένδειξη κι αυτό της παράλυσης του τουρκικού κράτους. Η ΙΚ, όταν ένας κρατικός υπάλληλος της ήταν persona non grata, ενεργούνσε ταχύτατα δια των δυο Αγιορειτών αντιπρόσωπων της στην Κωνσταντινούπολη, καθώς και των λαϊκών εφόρων και αρχόντων του Γένους, για την απομάκρυνσή του με το δικαιολογητικό ότι δεν εστάλη ο «ικανός και κατάλληλος» άνθρωπος να προασπίσει τα συμφέροντα της Κυβερνησης ή «άνθρωπος φρόνιμος, άξιος και πολιτικός! Το τουρκικό κράτος κατέρρεε και οι συμμαχικές δυνάμεις άρπαζαν τη γη που τους ανήκε. Με το άγγελμα της εισόδου της Ελλάδας στον απελευθερωτικό αγώνα, αρχίζει σ' όλο το Όρος με προσταγή της ΙΚ, να ψάλλετε καθημερινά παράκληση υπέρ κατευδώσεως του εθνικού αγώνα, ενώ παρίστατο κι ο Τούρκος καϊμακάμης στο Πρωτάτο: «ητοίμαζον ἀνεν προφυλάξεων από των οφθαλμών του αντιπροσώπου του σουλτάνου τα προς υποδοχήν του νικηφόρου ελληνικού στρατού». Στο μεταξύ οι νίκες της Ελλάδας προωθούν τον ελληνικό στρατό στο Όρος που είναι σχεδόν αφύλακτο. Την Παρασκευή της 2 Νοεμβρίου του 1912 μοίρα του πολεμικού ναυτικού, αποτελούμενη από 4 πολεμικά («Πάνθηρ», «Ιεράξ», «Θύελλα»), με επικεφαλής με το θρυλικό θωρηκτό καταδρομικό «Αβέρωφ», καταπλέει στο λιμάνι της Δάφνης εδώ αναμένουν τους ελευθερωτές επιτροπή αντιπροσώπων της ΙΚ με επικεφαλής τον Πρωτεπιστάτη Γρηγέντιο προηγούμενο Ιβηρίτη. Στον αρσανά αποβιβάζονται ο θρυλικός υποναύαρχος Παύλος Κουντουριώτης και οι λοιποί αξιωματικοί, υπό τις επευφημίες χιλιάδων Αγιορειτών μοναχών. Ο Κουντουριώτης συγκινημένος και φέρνοντας στο στήθος του τον Ιεροσολυμιτικό σταυρό, που ποτέ δεν τον αποχωριζόταν, τηλεφωνεί αμέσως στην ΙΚ στις Καρυές, εντελλόμενος την παράδοση των Τούρκων οπλιτών και του καϊμακάμη Αλή Ταλαάτ βέη Μουνλαζαδέ. Αμέσως διελέγεται στο τουρκικό στρατόπεδο και παίρνει τον οπλισμό από τους συνολικά 50 Τούρκους στρατιώτες. Σε λίγο καταφθάνει και το άγημα στις Καρυές, που γίνεται υποδεκτό σε όλη την οδό μεταξύ Δάφνης Καρυών από μοναχούς που κρατούν σημαίες ελληνικές, δάφνες και θυμιάματα. Η πρωτεύουσα είναι όλη σημαιοστολισμένη με τη γαλανόλευκη και στολισμένη με στέφανα δάφνης. Οι νικητές στην πλατεία του Πρωτάτου περνούν από πύλη κοσμημένη με φύλλα δάφνης, και γίνονται υποδεκτοί από πλήθος ιερέων και διακόνων, παραταγμένων σε διπλούς στοίχους. Μετά τη δοξολογία ο αρχιγραμματέας της ΙΚ Ανατόλιος Βατοπεδίνος εκφωνεί ενθουσιώδη λόγο. Στη συνέχεια όλοι φίλοιξενούνται στην τράπεζα της

Σχολής. Το απόγευμα της ίδιας μέρας καταφθάνει κι ένα τάγμα πεζικού με 750 άντρες, και σε όλους η ΙΚ ετοιμάζει τα της υποδοχής.

Σε λόγο που εκφωνεί ο Κουντουριώτης, διαβεβαιώνει την ΙΚ πως το καθεστώς του Όρους θα μείνει αναλλοίωτο. Κυκλοφορούσαν φήμες πως η κυβέρνηση σχεδίαζε τη μεταφορά όλων των πολύτιμων κειμηλίων, χειρογράφων κλπ από το Όρος στην Αθήνα. Η ΙΚ διαβιβάζει γράμματα στους πρωτεργάτες της μεγάλης νίκης: τον πρωθυπουργό Ελ. Βενιζέλο, το βασιλιά Γεώργιο Α' και το διάδοχο Κωνσταντίνο (4,6 και 12 Νοεμβρίου αντίστοιχα), να επισκεφθούν τον Άθω.

Η 2 Νοεμβρίου έμεινε ανεξίτηλα χαραγμένη στη μνήμη των Αγιορειτών, αφού μέχρι σήμερα, την ημέρα αυτή, γίνεται δοξολογία στο Πρωτάτο. Επίσης επί μία 10ετία κατά την επέτειο αυτή γινόταν αγρυπνία στο Πρωτάτο και σ' όλες τις Μονές του Όρους. Το ΑΟ, ο πλούσιος αυτός Τόπος σε φυσικές, πολιτιστικές και θρησκευτικές αξίες, όντας «αναλλοίωτος συνέχεια του βυζαντινού Ελληνισμού, εν γωνίᾳ τινί της όλης περιοχής του ποτέ μεγάλου Βυζαντινού κράτους», ανήκει πλέον στην Ελλάδα occupation bellica, «δια προσαρτήσεως».

Ο κώδικας των σχέσεων μεταξύ ΑΟ και του Ελληνικού κράτους είναι, φυσικά, αδιαμόρφωτος. Από την πρώτη κιόλας μέρα της απελευθέρωσης, η ΙΚ μεταβιβάζει τα δικαιώματα όλα από την τουρκική στην ελληνική εξουσία: «παν τέως υφισταμένων νόμων δικαιώματα της Οθωμανικής αυτοκρατορίας επί του Αγίου Όρους, αναγνωρίζει ως μεταβιβασθέν εις το Ελληνικών Βασιλείων». Παράλληλα και το Ελληνικό κράτος, με σειρά νόμων υπόσχεται πως όλα «τα κεκτημένα δικαιώματα» των Νέων Χωρών θα τηρήσει «σεβαστά και απαραβίαστα». Η παραπάνω φράση θ' αποτελέσει για μια 14ετία τον όρο σχέσεων του Κράτους με το Όρος. Ο Αθωνας, νομαρχιακά, υπάγεται προσωρινά στην «Ανωτέραν Διοίκησιν του Στρατού της Κατοχής του νομού Χαλκιδικής» (διοικητής ο ταγματάρχης Γ. Καρέκλης). Στις Καρυές υπάρχει μόνο στρατιωτική μοίρα, μέχρι που να εγκατασταθεί αστυνομία. Επιστολή από το διευθυντή της αστυνομίας της Μακεδονίας Π. Ραζέλο, με ημερομηνία 7 Νοεμβρίου 1912, γνωρίζει στην ΙΚ ότι, «διαταγή της Α.Υ. του Διαδόχου Γενικού αρχιστρατήγου του Στρατού, συνιστά υποδιεύθυνσιν αστυνομίας εν Αγίω Όρει, έδραν έχουνσα τας Καρυάς». Αναφέρει, στην ίδια επιστολή, ότι πρώτος διοικητής του αστυνομικού τμήματος Καρυών τοποθετείται ο ανθυπομούραρχος Κων/νος Βεργογιαννόπουλος, που εγκαθίσταται μετά από λίγες μέρες στις Καρυές. Η αστυνομία θα μισθοδοτείται μέχρι το Φεβρουάριο του 1920 από το ταμείο της ΙΚ.

Εκείνες τις ημέρες (26 Νοεμβρίου 1912) έρχεται στο Όρος απόσπασμα βουλγαρικού στρατού 50 οπλιτών με το δικαιολογητικό «του απλού επισκέπτου και προσκυνητού του Ι. Τόπου». Το απόσπασμα εγκαθίσταται στη Μ. Ζωγράφου κι αρχίζει να διεκδικεί μέρος της αγιορείτικης γης υπέρ του βουλγαρικού κράτους. Με την κήρυξη του Β' βαλκανικού πολέμου (Ιούνιος 1913) έρχεται στο προσκήνιο με οξύτητα και το πρόβλημα της Μ. Ζωγράφου «ως εγκλειούσης εχθρικόν στρατόν εν καταστάσει πολιορκίας». Πέρασαν ήδη 7 μήνες από την ημέρα εγκατάστασής του. Λοιπόν ο στρατιωτικός διοικητής ΑΟ διατάζει την πολιορκία της Μονής και θέτει προθεσμία, για την παράδοση του αποσπάσματος, 12 ώρες. Στην πολιορκία συνέτρεξαν και εκατοντάδες ενθουσιώδεις κελλιώτες. Τα μεσάνυχτα της ίδιας μέρας 21 Ιουνίου οι Βούλγαροι στρατιώτες παραδίνονται αμαχητί.

Το ίδιο έτος 1913 οι μοναχοί κατά υπηκοότητα είναι: Έλληνες 3.215, Ρώσοι 2.146, Τούρκοι 626, Ρουμάνοι 232, Άγγλοι 108, Σέρβοι 63, Αυστριακοί 21, Βούλγαροι 17, Γεωργιανοί 14, Μαυροβούνιοι 4. Κατά εθνότητα είναι: Έλληνες 3.706, Ρώσοι 1.914, Ρουμάνοι 379, Βούλγαροι 243, Σέρβοι 89, Γεωργιανοί 14. Σύνολο 6.345. Μόλις τρία χρόνια πριν ο Αγιορείτικος πληθυσμός βρισκόταν στο απόγειό του. Έφτανε τις 7.432, με την παρακάτω εθνολογική σύνθεση: Έλληνες 3.276, Ρώσοι 3.496, Ρουμάνοι 286, Βούλγαροι 307, Σέρβοι 16, Γεωργιανοί 51. Οι παραπάνω αριθμοί με τις μεγάλες διακυμάνσεις οφείλονται στις ανασυντάξεις των βαλκανικών κρατών. Η μείωση των Ρώσων οφείλεται στη μεταφορά 1.000 περίπου Ρώσων μοναχών ονομ. τον Ιούλιο του 1913 στη Ρωσία.

**Επιμέλεια σελίδας:
Νεκτάριος μοναχός**

Μικροτραυματισμοί & εγκαύματα

Συμβουλές για την παροχή πρώτων βοηθειών

Οι μικροτραυματισμοί, όπως οι εκδορές και τα κοψίματα, και τα εγκαύματα όπως θερμικά, χημικά κ.λπ., είναι καταστάσεις που καλούμεθα πολύ συχνά να αντιμετωπίσουμε στο σπίτι, στη δουλειά, στο σχολείο και στις διακοπές. Τι πρέπει όμως να γνωρίζουμε προκειμένου να περιποιηθούμε άμεσα;

Τραύμα

Τραύμα σημαίνει “λύσιν της συνέχειας του δέρματος”. Αποτελεί βλάβη των ιστών του δέρματος από κάποιο εξωτερικό παράγοντα που δρα βίᾳα πάνω του. Η εξωτερική όψη ενός τραύματος μπορεί να είναι διαφορετική σε κάθε φάση. Έτσι υπάρχουν:

- Ξηρές πληγές, που χαρακτηρίζονται από ξερό και σκληρό “κρούστα” από “νεκρωτικό ιστό”.
- Υγρές πληγές, με έντονο χαρακτηριστικό την παραγωγή και έκκριση περίσσειας ποσότητας υγρών (օρός, πύον, νεκρωτικός ιστός).

Η επούλωση ενός τραύματος εξαρτάται κυρίως από τη σωστή υγρασία της πληγής. Η γρήγορη επούλωση του τραύματος είναι απαραίτητη διότι το τραύμα αποτελεί “πύλη εισόδου” για τα βακτηρίδια και τους μικροοργανισμούς. Η μόλυνση, λοιπόν, αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους εχθρούς της αποκατάστασης και επούλωσης ενός τραύματος.

Σύμφωνα με τη σύγχρονη τραυματιολογία ένα τραύμα που έχει ισορροπημένη υγρασία και κατάλληλη προστασία από μόλυνση ή επιμόλυνση επουλώνεται έως και 40% γρηγορότερα από ένα άλλο που θα μείνει ανοιχτό και εκτεθειμένο (ξηρό).

Πώς να περιποιηθούμε ένα τραύμα

1. Σταματάμε οποιαδήποτε εξωτερική αιμορραγία, τοποθετώντας αποστειρωμένη γάζα πάνω στην πληγή και εφαρμόζοντας σταθερή πίεση με το χέρι μας.
2. Καθαρίζουμε το τραύμα με καθαρό νερό.
3. Στεγνώνουμε προσεκτικά την πληγή με μια γάζα.
4. Εφαρμόζουμε ένα ειδικό επουλωτικό προϊόν που να ρυθμίζει την υγρασία του εγκαύματος ανακουφίζοντας άμεσα από τον πόνο, να βοηθάει την επούλωση του εγκαύματος, αλλά και να προστατεύει από μικρόβια και βακτηρίδια.
5. Τέλος, καλύπτουμε το έγκαυμα με αποστειρωμένη γάζα που δεν κολλάει.
6. Επαναλαμβάνουμε την παραπάνω διαδικασία (από το 2 έως το 5) 2-3 φορές κατά τη διάρκεια της ημέρας. Οι απλές αυτές οδηγίες μπορούν να φανούν πολύ χρήσιμες στους γονείς, και τους δασκάλους, καθώς μπορούν να περιορίσουν τα συμπτώματα από έναν μικροτραυματισμό. Γι' αυτό Οργανώστε Σωστά το Φαρμακείο του σπιτιού σας ώστε να μπορείτε εύκολα, γρήγορα και αποτελεσματικά να προσφέρετε “πρώτες βοήθειες”.

Έγκαυμα

Η βλάβη των ιστών που μπορεί να προκληθεί από τη θερμότητα ή το ψύχος, από χημικές ουσίες ή σπό την τριβή. Η βαρύτητα του εγκαύματος εξαρτάται από την επιφάνεια του σώματος που καταλαμβάνει και το βάθος της βλάβης στις στιβάδες του δέρματος. Οι κλινικές εκδολώσεις του εγκαύματος είναι κυρίως πόνος, ερύθημα (κοκκίνισμα), οίδημα (πρήξιμο), συσσώρευση υγρών και δημιουργία φυσαλλίδων. Τα εγκαύματα 1ου βαθμού είναι μικρότερης βαρύτητας, ενώ τα εγκαύματα 2ου και 3ου είναι πιο σοβαρά και πρέπει να αντιμετωπίζονται με ιατρική παρέμβαση. Η σύγχρονη τραυματιολογία ορίζει ότι για τη σωστή περιποίηση και γρήγορη επούλωση ενός εγκαύματος απαιτείται άμεση ενυδάτωση και ρύθμιση της υγρασίας της ερεθισμένης περιοχής, αλλά και προστασία από μόλυνση ή επιμόλυνση.

Πώς να περιποιηθούμε ένα έγκαυμα

1. Αφαιρούμε ή κόβουμε οποιοδήποτε ρούχο εμποδίζει την πρόσβαση στην πληγή.
2. Δροσίζουμε το έγκαυμα με καθαρό νερό μέχρι να σταματήσει το κάψιμο ή ο πόνος.
3. Στεγνώνουμε προσεκτικά την πληγή με μια γάζα.
4. Εφαρμόζουμε ένα ειδικό προϊόν που να ρυθμίζει την υγρασία του εγκαύματος ανακουφίζοντας άμεσα από τον πόνο, να βοηθάει την επούλωση του εγκαύματος, αλλά και να προστατεύει από μικρόβια και βακτηρίδια.
5. Τέλος, καλύπτουμε το έγκαυμα με αποστειρωμένη γάζα που δεν κολλάει.
6. Επαναλαμβάνουμε την παραπάνω διαδικασία (από το 2 έως το 5) 2-3 φορές κατά τη διάρκεια της ημέρας. Οι απλές αυτές οδηγίες μπορούν να φανούν πολύ χρήσιμες στους γονείς, και τους δασκάλους, καθώς μπορούν να περιορίσουν τα συμπτώματα από έναν μικροτραυματισμό. Γι' αυτό Οργανώστε Σωστά το Φαρμακείο του σπιτιού σας ώστε να μπορείτε εύκολα, γρήγορα και αποτελεσματικά να προσφέρετε “πρώτες βοήθειες”.

Π.Α.

Τα 7 θαύματα του κόσμου

Ζητήθηκε από μια ομάδα μαθητών να γράψουν μια λίστα με αυτά που κατά τη γνώμη τους ήταν τα σημερινά «Επτά θαύματα του κόσμου». Παρ' ότι υπήρξαν κάποιες διαφωνίες, οι περισσότερες γνώμες αφορούσαν τα παρακάτω:

1. Οι Πυραμίδες της Αιγύπτου
2. Το Taj Mahal
3. Ο Παρθενώνας
4. Το κανάλι του Παναμά
5. Το Empire State Building
6. Η Βασιλική του Αγ. Πέτρου
7. Το Σινικό Τείχος

Ενώ μάζευαν τα γραπτά, ο δάσκαλος πρόσεξε ότι μια μαθήτρια δεν είχε τελειώσει ακόμη το γράψιμο. Τη ρώτησε λοιπόν αν είχε κάποιο πρόβλημα με τη λίστα της. Το κορίτσι απάντησε «Ναι, έχω λίγο πρόβλημα. Δεν μπορώ εύκολα να αποφασίσω, γιατί είναι τόσα πολλά!» Ο δάσκαλος είπε, «Πες μας λοιπόν τι έχεις γράψει, για να δούμε αν μπορούμε να σε βοηθήσουμε». Το κορίτσι στην αρχή δίστασε, μα μετά διάβασε:

Πιστεύω ότι τα Επτά Θαύματα του κόσμου είναι:

1. Να βλέπεις...
2. Να ακούς...
3. Να αγγίζεις...
4. Να γεύεσαι...
5. Να αισθάνεσαι...
6. Να γελάς...
7. Και να αγαπάς.

Η ησυχία στην αίθουσα ήταν τέτοια που θα άκουγες και μια καρφίτσα αν έπεφτε. Τα πράγματα που παραβλέπουμε σαν απλά και συνηθισμένα και που τα παίρνουμε για δεδομένα, είναι πραγματικά τόσο εκπληκτικά και άξια θαυμασμού!

Μια μικρή υπενθύμιση: Τα πιο πολύτιμα πράγματα στη ζωή δεν μπορείς να τα χτίσεις με το χέρι, ούτε να τα αγοράσεις.

Σ. Λ.

*Το Διοικητικό
Συμβούλιο
σας ευχετάι
Καλή Χρονιά!
Το 2008
ας χαράξει νέες
πορείες
στους δρόμους της
γνωστής & της
σκέψης μας.*

Βιβλία

Ο Βαζήλης Λιάσης, στα ενεργά τέσσερα του χρόνια εξακολουθεί να γράφει. Έχει εκδόσει μέχρι σήμερα τριάντα εννέα (39) βιβλία που έχει καλύψει όλα τα είδη της λογοτεχνίας, απεξάριστα, μυθιστορήματα, δοκιμια, λαογραφικά, ιστορικά, ποίηση και δέατρο. Πλαρά το προχωρημένο της μηλιάς του διατηρεί σωάνια πνευματική διαύγεια και να τοις πάλι. Κυκλοφόρησε αριν από λίγες πηρές βιβλίο του με τίτλο "Της θάλασσας και της στεριάς". Το βιβλίο του αναφέρεται στον Ελευσινιακό κόλπο, τότε που ήταν ένα από τα σπουδαιότερα γαροτείβαδα της χώρας με τους γαράδες του, που τους κατονοράζει και μιας τους φέρνει ζωντανούς.

Στο βιβλίο του παρουσιάζει τη δακτυλινή εικόνα της Ελευσίνας από τα αρχαία χρόνια μέχρι σήμερα. Αναβιώνει τον δακτυλινό Ελευσινιώτη. Τον περιγράφει, τον κατονοράζει, τον ζωντανεύει. Είναι γαράδικος κόσμος αναδύεται από το λιμανάκι και παρέες, πότε στον Φύτη την γαροταβέρνα, πότε στον Σαύρου Πειρίκα, ένα κι αυτός με τους απόμαχους της γαρικίνης τα έλεγαν με τιςώρες για την εποχή που ήταν στις δόξες του το γαροτείβαδο της Ελευσίνας.

Στα νιάτα του γάρενε κι αυτός με δικό του βαρκάκι. Τους ζωντανεύει στο βιβλίο του και ονομαστικά. Τους αγαπούσε και τον αγαπούσαν. Οι γαράδες του Ελευσινιακού κόλπου έφυγαν εξαιτίας της βάρβαρης επιδρομής από τη στεριά. "Έφαγαν το γαλάζιο σου και σ' ένωσαν στα καφετιά θάλασσα μου" Θρινεί ο συγγραφέας με το στόμα των γαράδων του. "Σε κατάντησαν βόδρο της πρωτεύουσας, αγάσση μου" αυτά γράφει με πόνο γυγκί.

Σίγιαν ένα βιβλίο που χρισματεύει σαν ιστορική ανηγή και αποδεικτικό στοιχείο, που μια δίνει έγκυρες αναφρισθήτιτες ανθηροφορίες για τη θάλασσα μας, τη ζωή της που πέρασε, και τη σημερινή. Διαβάζοντας τις σελίδες του βιβλίου του αισθανόμουν ζωντανό χύρω μου τον κόσμο που περιγράφει. Μπαρούμε να μιλάρε για σπάνιο πνευματικό φαινόμενο.

